

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення

Цей Закон визначає основні принципи та напрями державної політики щодо попередження куріння тютюнових виробів, зниження рівня їх вживання серед населення, обмеження доступу до них дітей, охорони здоров'я населення від шкоди, що завдається їхньому здоров'ю внаслідок розвитку захворювань, інвалідності, а також смертності, спричинених курінням тютюнових виробів чи іншим способом їх вживання.

Стаття 1. Визначення термінів

Для цілей цього Закону наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

- громадське місце - частина (частини) будь-якої будівлі, споруди, яка доступна або відкрита для населення вільно, чи за запрошенням, або за плату, постійно, періодично або час від часу, в тому числі під'їзди, а також підземні переходи, стадіони;
- залежність від вживання тютюнових виробів - психічна та фізична залежність особи від нікотину та інших інгредієнтів тютюнових виробів, що потрапляють в її організм внаслідок вживання нею тютюнових виробів;
- замітники тютюну - засоби, які за своєю дією на здоров'я людини відповідають тютюну, але не містять тютюну;
- інгредієнти тютюнових виробів - будь-які речовини, за винятком тютюну, що використовуються для виробництва тютюнових виробів;
- куріння тютюнових виробів - дії, що призводять до згорання тютюнових виробів, у результаті чого утворюється тютюновий дим, який виділяється в повітря та вдихається особою, яка їх курить;
- медичне попередження споживачів тютюнових виробів - інформація, що міститься на упаковках тютюнових виробів, про шкідливий вплив їх вживання на здоров'я людини, про вміст нікотину, смоли, що входять до складу тютюнових виробів та потрапляють в організм людини під час їх вживання;
- нікотин - речовина, що міститься в тютюні, і у разі вживання тютюнових виробів особою у будь-який спосіб здатна викликати залежність від неї;
- предмети, пов'язані з вживанням тютюнових виробів, - портсигари, мундштуки, люльки, сигаретний папір, фільтри, обрізувач сигар, що необхідні для вживання тютюнових виробів, крім запальничок та сірників;
- робоче місце - місце постійного або тимчасового перебування працівника в процесі трудової діяльності;
- смола - сирій безводний, безніотиновий конденсат тютюнового диму, що утворюється внаслідок згорання тютюну і містить шкідливі для здоров'я людини речовини;
- тютюн - засіб, що містить нікотин і виготовлений з рослини родини пасльонових;
- тютюнові вироби - сигарети з фільтром або без фільтру, цигарки, сигари, сигарили, а також люльковий, нюхальний, смоктальний, жувальний тютюн, махорка та інші вироби з тютюну чи його замінників для куріння, нюхання, смоктання чи жування;
- тютюновий дим - продукти згорання тютюнових виробів, що виділяються в повітря внаслідок їх куріння;
- упаковка - пачка, коробка чи будь-яке інше упакування тютюнових виробів для їх реалізації, за винятком прозорих обгортки, що застосовуються в роздрібній торгівлі.

Стаття 2. Законодавство України про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення

Законодавство України про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення базується на Конституції України і складається з Основ законодавства України про охорону здоров'я, цього Закону та інших нормативно-правових актів, прийнятих відповідно до них.

Якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством України про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення, то застосовуються правила міжнародного договору.

Стаття 3. Основні завдання цього Закону

Основними завданнями цього Закону є:

- визначення правових і організаційних засад державної політики щодо попередження куріння тютюнових виробів серед дітей і молоді та зменшення вживання тютюнових виробів громадянами з метою зниження ризику розвитку захворювань, втрати працездатності та їхньої передчасної смертності внаслідок куріння тютюнових виробів чи інших способів їх вживання;
- визначення повноважень Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення;
- посилення державного контролю за безпечністю тютюнових виробів, що виробляються в Україні або ввозяться в Україну, та зменшення токсичності тютюнових виробів шляхом зниження вмісту нікотину, смоли, інших шкідливих для здоров'я людини речовин та інгредієнтів тютюнових виробів, що входять до складу тютюнових виробів і виділяються з тютюновим димом під час їх куріння;
- удосконалення профілактичних, просвітницьких заходів, спрямованих на попередження та зменшення куріння тютюнових виробів чи інших способів їх вживання;
- сприяння лікуванню залежності від вживання тютюнових виробів осіб, які бажають позбутися шкідливої звички курити тютюнові вироби чи іншим способом їх вживати, та пропаганді здорового способу життя;
- забезпечення захисту людини від шкідливого впливу тютюнового диму на робочих і в громадських місцях;
- створення економічних, інших умов, що сприятимуть обмеженню куріння тютюнових виробів чи інших способів їх вживання, охороні здоров'я населення, зниженню захворюваності та збільшенню тривалості життя людини;
- забезпечення інформування населення про ризики та шкідливі наслідки для здоров'я людини куріння тютюнових виробів чи інших способів їх вживання незалежно від віку людини і стану її здоров'я;
- встановлення засад відповідальності за порушення законодавства про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення.

Стаття 4. Основні принципи державної політики щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення

Відповідно до завдань цього Закону державна політика щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення ґрунтується на таких принципах:

- законності;
- комплексності правових, економічних, медичних та інших заходів, спрямованих на охорону здоров'я населення шляхом попередження та зменшення вживання тютюнових виробів;
- поступовості та поетапності заходів, спрямованих на зменшення вживання тютюнових виробів серед різних соціальних та вікових груп населення;
- пріоритетності запобіжних заходів, спрямованих на попередження вживання тютюнових виробів серед дітей та молоді;
- індивідуального підходу і доступності лікувально-профілактичних заходів для кожної особи, яка бажає позбутися шкідливої звички курити тютюнові вироби чи іншим способом їх вживати;
- доступності інформації для населення про шкоду для здоров'я людини вживання тютюнових виробів, впливу тютюнового диму та перевагу здорового способу життя.

Стаття 5. Основні напрями державної політики щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення

Основними напрямками державної політики щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення є:

- здійснення комплексу заходів для охорони здоров'я населення від шкідливого впливу тютюнового диму, попередження початку куріння тютюнових виробів, обмеження їх вживання, насамперед серед дітей та молоді;
- покращання інформування населення про ризики і шкідливі наслідки для здоров'я людини куріння тютюнових виробів чи інших способів їх вживання, а також шкідливого впливу тютюнового диму;
- забезпечення доступності надання профілактичної, діагностичної та лікувальної допомоги, ефективного медикаментозного забезпечення всім особам, які курять тютюнові вироби чи іншим способом їх вживають і бажають позбутися цієї шкідливої звички, шляхом створення загальнодержавних програм щодо профілактики, діагностики та лікування залежності від вживання тютюнових виробів;
- зміцнення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я для забезпечення реалізації комплексу заходів щодо відновлення та зміцнення здоров'я населення, пропаганди здорового способу життя;
- удосконалення гігієнічної регламентації тютюнових виробів та методик визначення відповідності вмісту смоли та нікотину, інших шкідливих речовин, що містяться в тютюнових виробах та виділяються з тютюновим димом під час їх куріння, встановленим законом показникам з урахуванням вимог міжнародного законодавства;
- забезпечення дотримання суб'єктами господарювання відповідних стандартів, норм і правил під час виробництва та реалізації тютюнових виробів;

- розвиток наукових досліджень щодо попередження вживання тютюнових виробів та лікування залежності від тютюнових виробів;
- сприяння засобам масової інформації у підтримці заходів впровадження державної політики у сфері боротьби з курінням тютюнових виробів чи іншим способом їх вживання.

Стаття 6. Повноваження Кабінету Міністрів України щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення

Кабінет Міністрів України:

- забезпечує проведення єдиної державної політики щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення, розробляє та затверджує відповідні програми;
- забезпечує ефективне використання бюджетних коштів на реалізацію програм у сфері боротьби з вживанням тютюнових виробів і охорони здоров'я населення від шкідливих наслідків їх вживання;
- розробляє пропозиції щодо удосконалення податкової та фінансової політики у сфері протидії поширеності куріння тютюнових виробів чи іншого способу їх вживання та зменшення їх шкідливого впливу на здоров'я населення;
- координує роботу органів виконавчої влади у сфері реалізації державної політики щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення;
- впроваджує систему моніторингу вживання тютюнових виробів серед населення і поширеності захворювань, пов'язаних з курінням тютюнових виробів чи іншим способом їх вживання, оцінки ефективності здійснення державної політики у сфері протидії курінню тютюнових виробів чи іншому способу їх вживання;
- укладає відповідні міжнародні договори України;
- здійснює інші повноваження, передбачені законом.

Стаття 7. Повноваження центрального органу виконавчої влади у сфері охорони здоров'я щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення

Центральний орган виконавчої влади у сфері охорони здоров'я в межах своєї компетенції:

- реалізує державну політику щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення;
- визначає в установленому порядку з урахуванням норм міжнародного права переліки шкідливих для здоров'я людини речовин та інгредієнтів тютюнових виробів, що входять до складу тютюнових виробів та виділяються з тютюновим димом під час їх куріння;
- розробляє та впроваджує в установленому порядку на рівні первинної медико-санітарної допомоги заходи з діагностики та лікування залежності від вживання тютюнових виробів;
- надає особам, які бажають позбутися шкідливої звички курити тютюнові вироби чи іншим способом їх вживати, доступну, якісну та ефективну лікувально-профілактичну допомогу;
- вживає заходів для запобігання поширеності куріння тютюнових виробів серед населення, насамперед серед дітей та молоді;

- інформує населення через засоби масової інформації про шкідливість куріння чи інших способів вживання тютюнових виробів та здійснює пропаганду медичних знань з питань профілактики захворювань, пов'язаних з вживанням тютюнових виробів;
- бере участь у розробці навчальних програм з профілактики куріння тютюнових виробів чи іншого способу їх вживання та лікування залежності від вживання тютюнових виробів;
- координує проведення закладами охорони здоров'я, науково-дослідними установами, що належать до сфери його управління, заходів, спрямованих на обмеження вживання тютюнових виробів, а також зменшення їхнього шкідливого впливу на здоров'я населення;
- проводить моніторинг ефективності заходів у сфері охорони здоров'я населення від шкідливих наслідків вживання тютюнових виробів, аналізує і прогнозує ситуацію із захворюваністю населення, що пов'язана з вживанням тютюнових виробів;
- організовує проведення наукових досліджень щодо попередження та зменшення куріння тютюнових виробів чи інших способів їх вживання серед населення, лікування залежності від вживання тютюнових виробів;
- здійснює відповідно до закону гігієнічну регламентацію щодо небезпечних факторів, пов'язаних з вживанням тютюнових виробів, з урахуванням міжнародного законодавства;
- бере участь у формуванні державних замовлень на виробництво лікарських засобів, необхідних для лікування залежності від вживання тютюнових виробів, здійснення інших профілактичних і лікувальних заходів, а також проводить підготовку та перепідготовку і підвищення кваліфікації фахівців, які здійснюють заходи щодо попередження та зменшення куріння тютюнових виробів чи інших способів їх вживання серед населення та проводять лікування залежності від вживання тютюнових виробів;
- забезпечує взаємодію з іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади і громадськими організаціями з питань охорони здоров'я населення від шкідливих наслідків вживання тютюнових виробів;
- бере участь у розробці пропозицій щодо удосконалення податкової та фінансової політики у сфері протидії поширеності куріння тютюнових виробів чи іншого способу їх вживання та зменшення їх шкідливого впливу на здоров'я населення;
- бере участь у міжнародному співробітництві щодо попередження вживання тютюнових виробів та зменшення їх шкідливого впливу на здоров'я населення;
- здійснює інші повноваження, передбачені законом.

Стаття 8. Повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим і місцевих органів виконавчої влади щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення

Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві органи виконавчої влади в межах своєї компетенції:

- реалізують загальнодержавні, регіональні, інші програми щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення;
- забезпечують проведення профілактичних і лікувальних заходів, спрямованих на попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення;

- організують спостереження та збір відомостей про поширеність вживання тютюнових виробів у відповідному регіоні, проводять запобіжні та профілактичні заходи для обмеження вживання тютюнових виробів серед населення, захисту, насамперед дітей та молоді, від шкідливого впливу тютюнового диму;
- інформують населення через засоби масової інформації про шкоду, якої завдає здоров'ю людини вживання тютюнових виробів, про стан захворюваності і смертності, спричинених вживанням тютюнових виробів, у відповідному регіоні, та про вжиті запобіжні і профілактичні заходи;
- сприяють вирішенню питань щодо фінансового забезпечення лікувально-профілактичних заходів та робіт, пов'язаних з профілактикою захворюваності, спричиненої вживанням тютюнових виробів і впливом тютюнового диму;
- здійснюють інші повноваження, передбачені законом.

Стаття 9. Повноваження органів місцевого самоврядування щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення

Органи місцевого самоврядування в межах своєї компетенції:

- контролюють виконання відповідних програм щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення;
- сприяють вирішенню питань фінансового та матеріально-технічного забезпечення заходів і робіт, спрямованих на обмеження вживання тютюнових виробів, а також зменшення їх шкідливого впливу на здоров'я населення;
- здійснюють контроль за проведенням профілактичних та лікувальних заходів у межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці щодо обмеження вживання тютюнових виробів, зменшення їх шкідливого впливу на здоров'я населення, визначають вільні від куріння місця;
- забезпечують у комунальних закладах охорони здоров'я доступність профілактичних заходів і надання ефективної лікувальної допомоги, включаючи медикаментозне забезпечення, для осіб, які бажають позбутися шкідливої звички курити тютюнові вироби чи іншим способом їх вживати;
- здійснюють інші повноваження, передбачені законом.

Стаття 10. Вимоги щодо здійснення діяльності, пов'язаної з виробництвом, оптовою та роздрібною торгівлею, експортом і імпортом тютюнових виробів

Діяльність, пов'язана з виробництвом, оптовою та роздрібною торгівлею, експортом і імпортом тютюнових виробів, здійснюється відповідно до закону, з урахуванням встановлених цією статтею заборон.

Забороняється роздрібна та оптова торгівля, виробництво, крім виробництва для експорту, імпорт для реалізації на території України тютюнових виробів:

- в яких показники вмісту нікотину та смоли в тютюнових виробах та тютюновому димі перевищують - нікотину 1,2 міліграма, смоли - 12 міліграмів;
- на упаковці яких відсутні медичні попередження споживачів тютюнових виробів;
- із використанням на їх упаковці написів, назв, зображень, знаків, що можуть ввести в оману щодо характеристик тютюнових виробів, у тому числі включати такі характеристики, як "легкі", "ультралегкі", "м'які", "з низьким вмістом смол".

Забороняється виробнику тютюнових виробів вміщувати в упаковку тютюнових виробів будь-які вкладки з інформацією про тютюнові вироби, що не передбачена законодавством.

Забороняється включення тютюнових виробів і предметів, пов'язаних з вживанням тютюнових виробів, до гуманітарної допомоги.

Забороняється фінансування, надання пільг за рахунок коштів Державного бюджету України та місцевих бюджетів виробнику тютюнових виробів та суб'єктам господарювання, що здійснюють їх реалізацію.

Стаття 11. Вимоги щодо вмісту шкідливих для здоров'я людини речовин та інгредієнтів, що входять до складу тютюнових виробів та виділяються з тютюновим димом під час їх куріння, та інформації про шкідливі речовини та інгредієнти тютюнових виробів

Визначення вмісту нікотину, смоли, інших шкідливих для здоров'я людини речовин, у тому числі інгредієнтів тютюнових виробів, у тютюнових виробах та тютюновому димі здійснюється організаціями (лабораторіями), яким в установленому законом порядку надано право випробування продукції на відповідність її вимогам безпеки для здоров'я та життя людини. Зазначені організації (лабораторії) включаються органом з питань технічного регулювання та споживчої політики до відповідного переліку, який підлягає оприлюдненню.

Контроль за додержанням визначених законом показників вмісту нікотину та смоли, а також показників вмісту інших шкідливих для здоров'я людини речовин та інгредієнтів тютюнових виробів у тютюнових виробах, що виробляються, реалізуються на території України, здійснює в межах своїх повноважень центральний орган виконавчої влади у сфері охорони здоров'я.

Центральний орган виконавчої влади у сфері охорони здоров'я щорічно публікує переліки шкідливих для здоров'я людини речовин та інгредієнтів тютюнових виробів, що входять до складу тютюнових виробів та виділяються з тютюновим димом під час їх куріння, а також інформує населення через засоби масової інформації про шкідливі речовини та інгредієнти тютюнових виробів, що містяться в складі тютюнових виробів та виділяються з тютюновим димом при їх курінні, про шкоду для здоров'я людини вживання тютюнових виробів.

Виробник або імпортер тютюнових виробів на вимогу центрального органу виконавчої влади у сфері охорони здоров'я зобов'язаний у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, надати інформацію про вміст шкідливих для здоров'я людини речовин: нікотину, смоли, інших шкідливих для здоров'я людини речовин та інгредієнтів, що містяться в тютюнових виробах і виділяються з тютюновим димом під час їх куріння.

Стаття 12. Медичні попередження споживачів тютюнових виробів

На кожній упаковці тютюнових виробів повинно бути зазначено основне медичне попередження споживачів тютюнових виробів та одне додаткове медичне попередження про шкоду, якої завдає здоров'ю людини куріння тютюнових виробів, відомості щодо вмісту нікотину та смоли, що входять до складу тютюнових виробів і виділяються з тютюновим димом під час їх куріння.

На одній більшій зовнішній стороні упаковки тютюнових виробів зазначається основне медичне попередження споживачів тютюнових виробів: "Куріння призводить до серцево-судинних захворювань та раку легенів".

На другій більшій зовнішній стороні упаковки тютюнових виробів зазначається одне із шести додаткових медичних попереджень такого змісту: "Куріння під час вагітності шкодить вашій дитині"; "Тютюновий дим шкодить здоров'ю тих, хто вас оточує"; "Куріння викликає залежність, не починайте курити!"; "Куріння викликає імпотенцію"; "Захистіть дітей: не дозволяйте їм дихати вашим димом"; "Курці помирають рано". Кожний варіант текстів додаткових медичних попереджень наноситься виробником тютюнових виробів на упаковки тютюнових виробів по чергово.

Основне та додаткове медичні попередження споживачів тютюнових виробів повинні займати не менше 30 відсотків площі зовнішньої поверхні кожної більшої сторони упаковки тютюнових виробів.

Інформація щодо вмісту нікотину та смоли, що входять до складу тютюнових виробів і виділяються з тютюновим димом під час їх куріння, зазначається на зовнішній поверхні однієї меншої сторони упаковки тютюнових виробів і повинна займати не менше 15 відсотків площі цієї сторони.

Тексти основного та додаткового медичних попереджень споживачів тютюнових виробів, які зазначаються на кожній упаковці тютюнових виробів, повинні бути чіткими, надрукованими в чорній рамці, ширина якої не менша, ніж три міліметри, чорним жирним шрифтом на білому фоні, рядковими буквами, за винятком першої букви попередження, розміщеними по центру рамки таким чином, щоб забезпечити цілісність цих текстів при відкриванні тютюнового виробу способом, зазначеним на його упаковці, і не перекриватися іншою друкованою інформацією або марками акцизного збору.

Стаття 13. Обмеження щодо реалізації (продажу) та вживання тютюнових виробів

Реалізація (продаж) тютюнових виробів, предметів, пов'язаних з їх вживанням, забороняється особам, які не досягли 18 років. Законом можуть встановлюватися й інші обмеження щодо реалізації (продажу) тютюнових виробів.

Забороняється куріння тютюнових виробів на робочих місцях та в громадських місцях, за винятком спеціально для цього відведених місць. Власник або уповноважений ним особи, чи орендарі відповідних споруд, окремих приміщень зобов'язані відвести спеціальні місця для куріння, обладнані витяжною вентиляцією чи іншими засобами для видалення тютюнового диму, а також розмістити наочну інформацію про розташування таких місць та про шкоду, якої завдають здоров'ю людини куріння тютюнових виробів чи інші способи їх вживання. Законом можуть встановлюватися й інші обмеження щодо місць вживання тютюнових виробів.

У громадських місцях для осіб, які не курять, відводиться не менше ніж 50 відсотків площі цих громадських місць, розміщеної так, щоб тютюновий дим не поширювався на цю територію.

Стаття 14. Пропагування знань про шкідливість вживання тютюнових виробів та заходи щодо запобігання поширенню вживання тютюнових виробів

З метою запобігання вживанню тютюнових виробів та зменшення їх шкідливого впливу на здоров'я людини центральні органи виконавчої влади у сфері охорони здоров'я, освіти і науки, молоді та спорту, культури і туризму в межах їх повноважень зобов'язані не рідше одного разу в квартал забезпечувати розміщення у друкованих засобах масової інформації, на телебаченні і радіо соціальної реклами, інших інформаційних матеріалів про шкоду, якої завдають здоров'ю людини вживання тютюнових виробів і вдихання тютюнового диму, що виділяється під час куріння тютюнових виробів, насамперед здоров'ю дітей та молоді, і пропагувати здоровий спосіб життя.

Навчальні програми та освітньо-професійні програми усіх навчальних закладів України незалежно від форми власності повинні включати спеціальні теми про шкоду для здоров'я людини куріння тютюнових виробів чи інших способів їх вживання, насамперед для дітей та молоді, а також про переваги здорового способу життя.

Програми підготовки та перепідготовки медичних, фармацевтичних, соціальних і педагогічних працівників повинні містити спеціальні теми стосовно засобів і заходів профілактики та припинення вживання тютюнових виробів.

Стаття 15. Профілактика вживання тютюнових виробів і лікування залежності від вживання тютюнових виробів

Медичні працівники закладів охорони здоров'я усіх форм власності зобов'язані:

- пропагувати медичні знання з питань профілактики захворювань, спричинених курінням тютюнових виробів чи іншим способом їх вживання, і запобігати їх вживанню серед населення, насамперед серед дітей та молоді;
- надавати практичні поради щодо здорового способу життя та рекомендувати не починати курити чи іншим способом вживати тютюнові вироби або припинити їх вживання;
- роз'яснювати про шкідливі наслідки для здоров'я людини куріння тютюнових виробів чи іншого способу їх вживання, впливу тютюнового диму;
- надавати особам, які бажають позбутися залежності від вживання тютюнових виробів, відповідну лікувально-профілактичну допомогу.

Заклади охорони здоров'я усіх форм власності зобов'язані в приміщенні, де вони обслуговують громадян, розміщувати наочну інформацію про шкідливі наслідки для здоров'я людини куріння тютюнових виробів чи інших способів їх вживання, впливу тютюнового диму, практичні поради щодо здорового способу життя, рекомендації щодо відмови від куріння чи іншого способу вживання тютюнових виробів.

Медичні працівники, які працюють у відповідних навчальних закладах, повинні сприяти впровадженню в життя навчальних програм з питань профілактики вживання тютюнових виробів.

Санітарно-епідеміологічні служби та центри охорони здоров'я зобов'язані проводити у відповідних регіонах роботу по роз'ясненню населенню шкідливих наслідків для здоров'я людини вживання тютюнових виробів, пропагувати здоровий спосіб життя. Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення та спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань телебачення і радіомовлення та засоби масової інформації зобов'язані сприяти зазначеним службам у проведенні цієї роботи.

Стаття 16. Реклама тютюнових виробів

Реклама тютюнових виробів здійснюється відповідно до закону про рекламу.

Стаття 17. Моніторинг заходів реалізації державної політики щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення

Для забезпечення реалізації основних напрямів державної політики щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я проводиться моніторинг ефективності вжитих заходів, що передбачає:

- спостереження за станом здоров'я населення з метою виявлення змін у стані його здоров'я у зв'язку з проведеними заходами, спрямованими на попередження та зменшення куріння тютюнових виробів чи інших способів їх вживання, насамперед серед дітей та молоді;
- дослідження поширеності вживання тютюнових виробів серед населення та оцінку одержаних даних;
- розроблення та впровадження в медичну практику методів профілактики, діагностики і лікування залежності від вживання тютюнових виробів, захворювань, спричинених курінням тютюнових виробів чи іншим способом їх вживання.

Центральний орган виконавчої влади у сфері охорони здоров'я зобов'язаний щорічно в установленому порядку оприлюднювати результати моніторингу в засобах масової інформації.

Стаття 18. Міжнародне співробітництво

Україна бере участь у міжнародному співробітництві з відповідними міжнародними організаціями з питань контролю та протидії протиправному обігу тютюнових виробів для вжиття спільних заходів щодо запобігання поширенню вживання тютюнових виробів та боротьби з курінням, гармонізації державних стандартів з міжнародними стандартами, які визначають вимоги до безпеки тютюнових виробів. З цією метою здійснюються обмін інформацією, прогресивними технологіями, професійна та наукова співпраця відповідних органів і організацій.

Держава підтримує усі форми міжнародного співробітництва щодо запобігання поширенню вживання тютюнових виробів, що не суперечать законодавству України.

Стаття 19. Органи державного контролю за дотриманням положень цього Закону

Державний контроль за дотриманням положень цього Закону здійснюють відповідні спеціально уповноважені центральні органи виконавчої влади в межах повноважень, визначених законом.

Стаття 20. Відповідальність за порушення законодавства про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення

Особи, винні у порушенні законодавства про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення, несуть відповідальність згідно з законом.

За порушення норм цього Закону орган з питань технічного регулювання та споживчої політики застосовує фінансові санкції до суб'єктів господарювання у разі:

- роздрібною реалізації тютюнових виробів без медичних попереджень споживачів тютюнових виробів - від п'ятдесяти гривень до десяти тисяч гривень;
- роздрібною реалізації тютюнових виробів, у яких вміст шкідливих речовин перевищує встановлені цим Законом допустимі рівні, - від ста гривень до двадцяти тисяч гривень;
- оптової реалізації тютюнових виробів на території України без медичних попереджень споживачів тютюнових виробів - від п'ятисот гривень до десяти тисяч гривень;
- оптової реалізації тютюнових виробів на території України, у яких вміст шкідливих речовин перевищує встановлені цим Законом допустимі рівні, - від тисячі гривень до двадцяти тисяч гривень;
- виробництва та введення в обіг на території України тютюнових виробів без медичних попереджень споживачів тютюнових виробів - від двох тисяч гривень до двадцяти тисяч гривень;
- виробництва та введення в обіг на території України тютюнових виробів, у яких вміст шкідливих речовин перевищує встановлені цим Законом допустимі рівні, - від п'яти тисяч гривень до п'ятдесяти тисяч гривень.

Рішення органу з питань технічного регулювання та споживчої політики може бути оскаржено до суду.

Фінансові санкції, накладені органом з питань технічного регулювання та споживчої політики, стягуються у встановленому законом порядку.

Фінансові санкції, передбачені частиною другою цієї статті, накладаються керівником, заступниками керівника органу з питань технічного регулювання та споживчої політики, керівником чи заступниками керівника органу з питань технічного регулювання та споживчої політики Ради міністрів Автономної Республіки Крим, керівником органу з питань технічного регулювання та споживчої політики обласних, Київської та Севастопольської міських рад, керівником органу захисту прав споживачів місцевого самоврядування після розгляду матеріалів, які засвідчують факт порушення.

Про вчинення правопорушення, зазначеного у частині другій цієї статті, уповноваженою особою органу з питань технічного регулювання та споживчої політики складається акт, який разом з письмовим поясненням керівника відповідного суб'єкта господарювання та документами, що стосуються справи, протягом трьох днів надсилається посадовій особі, яка має право накладати фінансові санкції.

Рішення про накладення фінансових санкцій приймається протягом 10 днів після отримання документів, зазначених у частині шостій цієї статті. Рішення про накладення фінансових санкцій оформляється постановою, що надсилається суб'єкту господарювання, на якого накладено фінансові санкції, та банківській установі, в якій відкрито поточний рахунок цієї юридичної особи.

Накладення фінансових санкцій не звільняє осіб, винних у порушенні цього Закону, від дисциплінарної, адміністративної, цивільно-правової або кримінальної відповідальності, встановленої законами України.

Стаття 21. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня опублікування, крім частини третьої статті 13, яка набирає чинності з 1 липня 2006 року, абзаців третього та четвертого частини другої статті 10, статей 12 і 20 та підпункту "в" підпункту 2 пункту 2 статті 21 "Прикінцеві положення", які набирають чинності з 1 січня 2007 року, абзацу другої частини другої статті 10 та підпункту "б" підпункту 2 пункту 2 статті 21 "Прикінцеві положення", які набирають чинності з 1 січня 2009 року.

2. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) у Кодексі України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до N 51, ст. 1122):

а) доповнити статтями 1682 і 1751 такого змісту:

"Стаття 1682. Випуск у продаж продукції з порушенням вимог щодо медичних попереджень споживачів тютюнових виробів

Випуск у продаж продукції з порушенням вимог щодо медичних попереджень споживачів тютюнових виробів -

тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від п'яти до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян";

"Стаття 1751. Куріння тютюнових виробів у заборонених місцях

Куріння тютюнових виробів у місцях, де це заборонено законом, а також в інших місцях, визначених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради, -

тягне за собою попередження або накладення штрафу від одного до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Повторне протягом року вчинення порушення, передбаченого частиною першою цієї статті, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню, -

тягне за собою накладення штрафу від п'яти до семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян";

б) статтю 156 викласти в такій редакції:

"Стаття 156. Порушення правил торгівлі алкогольними напоями і тютюновими виробами

Роздрібна або оптова, включаючи імпорт або експорт, торгівля спиртом етиловим, коньячним або плодовим або роздрібна торгівля алкогольними напоями чи тютюновими виробами без наявності ліцензії або без марок акцизного збору чи з підробленими марками цього збору -

тягне за собою накладення штрафу від двадцяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією предметів торгівлі та виручки, одержаної від продажу предметів торгівлі.

Порушення працівником підприємства (організації) торгівлі або громадського харчування правил торгівлі алкогольними напоями і тютюновими виробами, а саме: торгівля алкогольними напоями або тютюновими виробами в приміщеннях або на територіях, заборонених законом, або в інших місцях, визначених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради як такі, де роздрібна торгівля алкогольними напоями або тютюновими виробами заборонена, а так само торгівля алкогольними напоями або тютюновими виробами через торгові автомати чи неповнолітніми особами, а також продаж алкогольних напоїв або тютюнових виробів особі, яка не досягла 18 років, -

тягне за собою накладення штрафу від п'яти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Торгівля алкогольними напоями або тютюновими виробами з рук -

тягне за собою накладення штрафу від трьох до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією предметів торгівлі.

Дії, передбачені частиною першою чи третьою цієї статті, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення, -

тягнуть за собою накладення штрафу від двадцяти до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією предметів торгівлі";

в) частину другу статті 13 після слів і цифр "частинами першою і другою статті 130" доповнити словами і цифрами "частиною другою статті 156";

г) в абзаці другому частини другої статей 110 і 115 та в абзаці другому частини третьої статей 117 і 119 слова і цифри "від 0,5 до одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян" замінити словами "від одного до трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян";

г) у статті 218:

у частині першій слово і цифри "статтями 159" замінити словами і цифрами "статтею 159, статтею 1751 (за порушення, вчинені у місцях, заборонених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради), статтею";

у частині другій цифри "179" замінити словами і цифрами "статтею 1751 (за порушення, вчинені у місцях, заборонених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради), статтею 179";

д) у статті 219 цифри "179" замінити словами і цифрами "статтею 1751 (за порушення, вчинені у місцях, заборонених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради), статтею 179";

е) у статті 221 слова і цифри "частинами першою і третьою статті 156" замінити словами і цифрами "частинами першою, третьою і четвертою статті 156";

е) у статті 222:

у частині першій цифри "176" замінити словами і цифрами "статтею 1751 (за винятком порушень, вчинених у місцях, заборонених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради), статтями 176";

в абзацах першому та третьому пункту 1 частини другої слово і цифри "статтями 176" замінити словами і цифрами "статтею 1751 (за винятком порушень, вчинених у місцях, заборонених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради), статтями 176";

ж) у частині першій статті 2444 цифри "170" замінити словами і цифрами "стаття 1682, стаття 170";

з) у статті 255:

у частині першій:

в абзаці другому пункту 1 цифри "176" замінити словами і цифрами "стаття 1751 (за винятком порушень, вчинених у місцях, заборонених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради), статті 176";

у пункті 2 цифри "183" замінити словами і цифрами "стаття 1751 (за порушення, вчинені у місцях, заборонених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради), статті 183";

абзац другий пункту 9 після цифр "160" доповнити цифрами "1751";

и) у частині першій статті 294 слова і цифри "частинами першою і третьою статті 156" замінити словами і цифрами "частинами першою, третьою і четвертою статті 156";

2) у Законі України "Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв і тютюнових виробів" (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., N 46, ст. 345; 1997 р., N 45, ст. 286; 1998 р., N 26, ст. 168; 2000 р., N 30, ст. 240; 2001 р., N 11, ст. 45; 2002 р., N 26, ст. 175, N 50, ст. 365; 2005 р., N 4, ст. 91, NN 17 - 19, ст. 267):

а) абзац сьомий статті 1 викласти в такій редакції:

"тютюнові вироби - сигарети з фільтром або без фільтру, цигарки, сигари, сигарили, а також люльковий, нюхальний, смоктальний, жувальний тютюн, махорка та інші вироби з тютюну чи його замінників для куріння, нюхання, смоктання чи жування";

б) частину другу статті 9 виключити;

в) абзаци восьмий та дев'ятий частини третьої статті 11 викласти в такій редакції:

"відомості щодо вмісту смоли, нікотину, що входять до складу тютюнових виробів і виділяються з тютюновим димом під час їх куріння, які наносяться на зовнішню поверхню однієї меншої сторони упаковки тютюнових виробів і займають не менше 15 відсотків площі цієї сторони;

текст основного медичного попередження споживачів тютюнових виробів "Куріння призводить до серцево-судинних захворювань та раку легенів" та текст додаткового медичного попередження, вибраний із шести текстів додаткових медичних попереджень такого змісту: "Куріння під час вагітності шкодить вашій дитині"; "Тютюновий дим

шкодить здоров'ю тих, хто вас оточує"; "Куріння викликає залежність, не починайте курити!"; "Куріння викликає імпотенцію"; "Захистіть дітей: не дозволяйте їм дихати вашим димом"; "Курці помирають рано", які наносяться на упаковки тютюнових виробів почергово, повинні займати не менше 30 відсотків площі зовнішньої поверхні кожної більшої сторони упаковки тютюнових виробів. Тексти основного та додаткового медичних попереджень споживачів тютюнових виробів, які зазначаються на кожній упаковці тютюнових виробів, повинні бути чіткими, надрукованими в чорній рамці, ширина якої не менша, ніж три міліметри, чорним жирним шрифтом на білому фоні, рядковими буквами, за винятком першої букви попередження, розміщеними по центру рамки таким чином, щоб забезпечити цілісність цих текстів при відкриванні тютюнового виробу способом, зазначеним на його упаковці, і не перекриватися іншою друкованою інформацією або марками акцизного збору".

3. Кабінету Міністрів України у шестимісячний строк з дня опублікування цього Закону:

- подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із цим Законом;
- привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;
- забезпечити приведення нормативно-правових актів міністерств, інших центральних органів виконавчої влади у відповідність із цим Законом.

Президент України

В. ЮЩЕНКО

**м. Київ
22 вересня 2005 року
N 2899-IV**